

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio V. Quomodo & quonam ordine causetur moralitas in actu tum
interno tum externo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

secus qui dicitur finis operantis : v. gr. furatur aliquis ad occidendum, finis intrinsecus illius operis est rapere alienum, finis extrinsecus est homicidium. Non est dubium quin finis intrinsecus det actui malitiam primariam, est enim eius obiectum : de solo fine operantis dubium esse potest an det bonitatem aut malitiam operi externo, quia respectu actus interni semper est obiectum. Difficultas enim est quomodo intentio & electio tribuant sibi mutuò bonitatem & malitiam.

Ratio dubitandi esse potest primò, quia intentio finis boni dat bonitatem electioni medij boni, vel etiam indifferentis, ergo suam electionem potest tribuere electioni medij mali.

Secundò intentio mali finis reddit malam electionem medij boni, ergo electio medij boni reddit bonam intentionem finis mali.

Tertiò, electio medij boni ob finem bonum non potest habere duplicem bonitatem si non amet bonitatem medij propter ipsam, sed non amat bonitatem medij propter ipsam, alioqui non est electio sed intentio, ergo electio medij boni, ob bonum finem non habet plures bonitates.

Necessitas bonarum intentionis.

Dico quartò, intentio finis boni sine dubio in se bona est, tribuitque bonitatem electioni medij vel boni, vel indifferentis, non tribuit autem bonitatem vllam electioni medij mali quæ nunquam est bona. Intentio verò mali finis est in se mala, & tribuit specialem malitiam electioni medij cuiuscunque; quidquid enim agis ex intentione mala est malum. Ita tanquam certum Theologi omnes docent post sanctos Patres qui meritò magnam necessitatem esse asserunt bonæ intentionis in omnibus quæ agimus, eoque referunt dictum illud Christi *Lucerna corporis tui est oculus tuus, si oculus tuus fuerit nequam totum corpus tuum tenebrosum erit, &c.* ubi patet quod intentio finis effundit bonitatem suam in electionem omnium mediorum, quæ bonitatis fuerit capax.

Dat bonitatem electioni non malæ.

Electio mali non dat bonitatem.

Ratio enim est, quia tunc electio mediorum est actus bonus quando habet obiectum bonum à quo specificatur, sed electio mediorum quæ non sunt mala si fiat ex intentione boni finis habet obiectum bonum à quo specificatur, bonitas enim finis est obiectum vltimò specificans electionem mediorum, ergo electio medij non mali facta ex fine bono semper est bona. Electio mediorum quæ sunt mala, nunquam est bona, etiamsi fiat ex intentione boni finis, alioqui esset electio illa simul bona & mala, esset enim mala ex medio malo, quod prosequitur, & bona ex fine bono, in quem tendit quod negatum est ab Apostolo, negante quòd *facienda sint mala, ut eueniant bona*: vnde infert etiam Augustinus quòd *mentiri semper est malum, etiamsi fiat ob finem bonum*, cum autem dixit Christus, *si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit*, nomine (oculi) non solam intellexit intentionem, sed intentionem simul cum electione. Fateor tamen quod intentio bona minus malam reddit electionem medij mali, quia tunc actus malus est minus malus, quando malitia est minus voluntaria, sed quando illa malitia electionis ordinatur in bonum finem, minus est voluntaria in ratione malitiæ, ergo illa electio mala, tunc est minus mala, si verò aliquis ob duos fines bonum vnum & alterum malum veller aliquid, illa intentio mali finis non esset minus mala ex coniunctione finis boni, quia illi essent duo actus prorsus disparati, quorum vnus non ordinatur ad aliam; sicut electio ad intentionem ordinatur.

Intentio mala vitiat electionem.

Eademque ratio multò magis probat, quod intentio mali finis tribuit suam malitiam electioni medij vel boni vel mali, quia finis malus est motuum formale, tum intentionis tum electionis, sed quoties mo-

Tom. I.

tium specificans est malum, actus est malus, ergo electio medij etiam boni, est mala, si fiat ex malo fine: electio autem medij mali, ex intentione finis mali duplicem habet malitiam vt patet.

Electio quomodo intentione perficiat aut vitietur.

Dico quintò, electio medij boni facta ex intentione boni finis, addit nouam specie bonitatem intentioni finis boni, si bonitas medij ametur etiam propter se ipsam, si autem ametur duntaxat propter bonitatem finis tunc non addit nouam bonitatem intentioni, sed tantum illam auget; quia scilicet honestas amari debet propter se ipsam. Electio autem medij boni ex fine malo, non reddit bonam intentionem finis mali, ob rationem datam nuper, quia non sunt facienda mala vt eueniant bona. Denique certum est quod electio medij mali tribuit semper malitiam intentioni finis siue boni siue mali, quia tunc intentio est mala ex circumstantia quibus auxiliis.

Solutio difficultatum.

Ad primam concedo quod intentio bona tribuit bonitatem electioni medij non mali, quia illa capax est bonitatis, non tribuit autem bonitatem electioni medij mali, quia illa cum habeat malitiam, non est capax bonitatis.

Ad secundam concedo etiam quod intentio mali finis reddit malam electionem medij boni, quia est eius obiectum specificans, sed nego quod electio medij boni, reddat bonam intentionem finis mali, quia illa cum sit mala non est capax bonitatis.

Ad tertiam patet ex vltima conclusione quod quoties electio est pura electio, id est non amat bonitatem medij nisi propter finem, non potest dare nouam bonitatem intentioni bonæ, sed illam tantum auget vt ostensum est.

SECTIO V.

Quomodo & quonam ordine causetur moralitas in actu tum interno, tum externo.

Dixi quænam sint causæ bonitatis & malitiæ, quæ sunt in actibus voluntatis, nunc superest vt dicatur modus quo ab illis causis refunditur in actum bonitas & malitia: vbi video difficultas esse tria. Primò, vtrum illæ prius & principalius sint in actu externo, quàm in actu interno, an contra. Secundò, vtrum actus internus & externus distinctas habeant malitias aut bonitates. Tertiò, vtrum actus externus superaddat actui interno nouam bonitatem aut malitiam, actum autem internum appellant Theologi actum elicitem à voluntate, actum autem imperatum appellant actum externum.

Prima dubitatio.

Ratio autem dubitandi est primò, quia in illo actu primariò & principalius est malitia vel bonitas qui primariò imperatus est, vel prohibitus; in eo autem est secundariò tantum & denominatiue qui est prohibitus tantum ratione alterius, sed actus externus homicidij primariò est prohibitus, voluntas autem occidendi non est prohibita, nisi quia homicidium ipsum malum est, ergo in actu externo est primariò bonitas & malitia. Deinde moralitas actus interni causatur ab obiecto seu ab actu externo, ergo illa prius est in actu externo quàm in actu interno. Denique si malitia est formaliter in actu interno sequitur quod homicidium & voluntas occidendi sunt duo peccata, nam ipsum homicidium est peccatum, & voluntas occidendi per te peccatum est formaliter, ergo illa sunt duo peccata formaliter.

Secunda

Secundò, delectatio morosa prout est in appetitu sensitiuo est peccatum cõmissionis, consensus autem voluntatis interpretatiuus solum & negatiuus, est peccatum omissionis. Vnde argumentor: peccatum cõmissionis, & peccatum omissionis sunt duo peccata, hic actus externus est peccatum cõmissionis, & cõsensus voluntatis est peccatum omissionis, ergo actus

Ccc

Tertia.

actus externus, & actus internus sunt duo peccata. Tertiò, velle occidere simul & actu occidere, maius est peccatum, quàm tantum velle occidere, similiter ieiunare simul & velle ieiunare maius habet meritum quàm velle tantum ieiunare: alioqui non essent consulenda bona opera. Denique sequeretur quod ipsum homicidium non esset peccatum, sed effectus tantum aliquis peccati, imò etiam in confessione non esset magis necessarium explicare actum externum, quàm effectum illum qui sequutus est peccatum.

Moralitas
primariò
est in actu
interno.

Dico primò, bonitas & malitia formalis primariò & intrinsecè est in actu interiori: denominatiue autè & secundariò est in actu externo, quicunque ille sit. Ita docent cum S. Thoma Suarez *disp. 10 sect. 1.* Almainus *tract. 3. c. 18.* contra Vasquem & Valentiam qui putant moralitatem quæ petitur ab obiecto esse prius in actu externo, moralitatem autem petitam a circumstantiis esse prius in actu externo.

Ratiò autem est primò à posteriori, quia mutato actu interno, actus externus idem omninò manens potest fieri de bono non bonus, & de malo non malus, vt probabam, nam eadem Eleemosina data cum interno actu misericordiæ, actus est misericordiæ, & data sine illo affectu non est actus virtutis, ergo primariò & intrinsecè bonitas misericordiæ, est in actu interno voluntatis. Similiter bonitas & malitia actus externi augetur vel minuitur per solam mutationem interni actus voluntatis, si enim ex maximo affectu des pauperi nummum, maximam habebit bonitatem hæc Eleemosina, & si thesaurum des ex minimo affectu, exiguum habebit, vt concluditur ex Marci 12. de paupere vidua, quæ obrulit minuta duo.

Secundò, à priori ratio est, quia in eo actu primariò est bonitas & malitia, qui primariò voluntarius est & liber, moralitas enim tota fundatur in libertate, sed actus internus est primariò liber, actus autem externus non est liber nisi denominatiue ab actu interno, ergo bonitas & malitia primariò est in actu interno. Deinde, vt actus sit bonus oportet vt bonitatem ipsam appetat propter se, solus actus internus primariò & intrinsecè hoc facit, ergo solus actus internus primariò & intrinsecè bonus est aut malus. Denique si aliquis det Eleemosinam ex motibus multarum virtutum, illa Eleemosina plures habet bonitates, ergo nullibi residet illa bonitas primariò, quàm in actu interno.

Vna est
moralitas
vtriusque
actus.

Dico secundò, actus internus & externus non habent duas bonitates vel malitias distinctas, sed vterque actus habet eandem omninò bonitatem aut malitiam. Sequitur ex doctrina præcedentis assertionis.

Ratio enim est, quia si tota moralitas primariò & intrinsecè residet in actu interno voluntatis, in actu autem externo est solum denominatiue, sequitur omninò quod actus illi non possunt habere plures moralitates distinctas.

Actus ex-
ternus

Dico tertiò, actus externus qualiscunque sit nunquam per se ac intensiue addit actui interno bonita-

tem vllam aut malitiam, per accidens autem & extensiue, aliquando auget bonitatem & malitiam actus interni. Sequitur etiam ex prima conclusione, videturque communis inter Theologos.

Quomodo
auget
malitiam.

Ratio est, quia actus externus nullam habet in se moralitatem aut libertatem, ergo non potest augere per se illam bonitatem: Imò si quis existimans se dare posse Eleemosinam, vellet absolute illam dare, deinde tamen impediretur dare quia Deus non concurreret ad actum, ille sine dubio nò minus mereretur quàm si actu daret Eleemosinam. Sed per accidens tamen potest actus externus augere bonitatem vel malitiam actus interni. Primò enim extensiue maius peccatum est actus externus simul cum interno, quàm solus internus. Secundò actus externus est occasio vt sæpè multiplicentur actus interiores, & vt diutius in illis perseveretur, magis enim accendit affectum.

Ad primam Resp. eo argumento probari tantum quòd moralitas radicalis, & fundamentalis prius est in actu externo, quàm in actu interno, sed non probari quòd prius sit moralitas formalis, actus enim externus homicidij est primariò prohibitus, idè prius in eo est moralitas radicalis de qua sola procedere videntur argumenta omnia Vasquis, nam ex eo quod actus externus caufer moralitatem actus interni, sequitur tantum quòd prius in eo sit moralitas fundamentalis: patet autem ex secunda conclusione quòd actus internus & externus non sunt duo peccata, sed vnum tantum, cum externum homicidium non sit malum nisi denominatiue ab actu interno.

Solutio
prima da-
bitationis.

Ad secundam Resp. delectationem morosam esse malam fundamentaliter secluso actu interno, sed malitiam tamen totam formalem esse in consensu voluntatis, quomodo autem illa nihilominus sint peccata commissionis dicitur cum agam de peccatis.

Solutio
secunda.

Ad tertiam Resp. quod occidere simul & velle occidere per se intensiue non sunt maius peccatū, quàm tantum velle occidere, quamuis per accidens & extensiue sint maius peccatum. Velle ieiunare & actu ieiunare non habent per se ac intensiue maius meritum essentialia quàm velle ieiunare tantum, quamuis mereri aliquando possint maius præmium accidentale, nam v.g. aureola Martyrij non obtinetur per solam voluntatem Martyrij, similiter actus internus & externus simul magis sunt satisfactorij quàm solus actus internus, quia satisfactio respicit præsertim pœnalitatem, nego autem quòd actus externus sit solum effectus peccati, quia facit vnum cum actu interno, & cum eo vnum est peccatum, debetque in confessione semper explicari, quia totum peccatum explicari debet. Et hætenus de prima consideratione actuum humanorum prout generatim morales sunt: nam quæ addit præterea S. Thomas *2. 2. q. 49.* de habitibus tum in genere, tum in specie de habitibus virtutum & adiunctis donis, beatitudinibus, & fructibus quæ sunt principia effectiua actuum moralium, explicantur alibi.

Solutio
tertia.